

L'EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA DE LA FRANJA

La Franja

La Franja té una població de 46.694 habitants l'any 2004. Esta població representa el 0,36% entre els 12.881.633 d'habitants dels Països Catalans¹ i el 3,74% dels 1.249.584 habitants de la Comunitat Autònoma d'Aragó.

Territori	Any 1996	Any 2001	Any 2004
Catalunya	6.090.040	6.361.365	6.813.319
País Valencià	4.009.329	4.202.608	4.543.304
Illes Balears	760.379	878.627	955.045
Catalunya Nord	381.189	402.990	(2003) 411.447
Andorra	64.479	66.334	(2003) 72.320
Franja	47.394	46.250	46.694
L'Alguer			39.504
Països Catalans			12.881.633

Diverses fonts

Com és ben sabut, la població de la Franja no es distribueix de forma equilibrada pel seu territori, i la zona central de la ribera de l'Ebre agrupa majors densitats de població, normalment en viles més distants entre elles però amb més habitants, mentre que la zona del Matarranya té menor població sense grans capitalitats i la Ribagorça sofreix una greu despoblació que ha deixat gran part dels seus nuclis poblacionals deshabitats

Per comarques, el Baix Cinca és la comarca amb major nombre d'habitants, un total de 18.692, sobretot concentrats a Fraga que amb els seus 13.035 h. s'alça com a població més gran de tota la Franja. Li segueix el Matarranya, amb 15.139 habitants (8.661 l'Alt Matarranya, 4.745 el Baix Matarranya i 1.821 el Mesquí i el Bergantes). La Llitera compta amb 9.211 habitants i la Ribagorça, contínuament erosionada per la despoblació, compta amb només 3.652 habitants.

¹ Hi ha dos territoris que no formen part dels territoris de llengua catalana però pertanyen a Catalunya i al País Valencià, i per tant s'han comptabilitzat: la Valh d'Aran i les comarques castellanoparlants del País Valencià.

	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
	641	622	611	592	651	689	675	670
M	Bellmunt de Mesquí	151	159	149	144	142	142	145
E	Canyada de Beric, la	106	110	108	106	100	105	103
S	Codonyera, la	358	352	347	344	340	324	336
Q	Ginebrosa, la	275	262	252	249	249	244	240
U	Sorollera, la	87	84	92	111	120	128	116
Í	Torre de Vilella, la	207	205	208	203	205	210	207
	Mesquí i Bergantes	1825	1794	1767	1749	1807	1842	1831
	Arenys de Lledó	243	240	247	241	239	233	228
	Beseit	693	654	643	638	630	634	608
	Calaceit	1.238	1.232	1.223	1.193	1.176	1.172	1.158
A	Fondespatla	379	365	363	357	344	340	353
L	Fórnols	108	101	107	104	103	100	101
T	Freixneda, la	435	418	438	416	404	402	451
	Lledó	217	210	204	201	199	204	200
M	Massalió	608	600	605	601	601	611	599
A	Mont-roig	393	381	377	362	354	340	330
T	Pena-roja de Tastavins	552	538	538	521	522	545	532
A	Portellada, la	342	328	321	312	308	297	284
R	Queretes	638	631	619	603	591	583	619
R	Ràfels	225	211	207	201	184	185	187
A	Torredarques	117	111	106	107	107	106	103
N	Torre del Comte, la	189	179	177	175	173	185	173
Y	Vall del Tormo, la	396	384	377	369	377	368	367
A	Vall-de-roures	1.935	1.914	1.880	1.845	1.889	1.945	2.018
	Valljunquera	460	443	438	440	433	432	428
	Alt Matarranya	9168	8940	8870	8686	8634	8682	8739
	Faió	392	392	390	385	384	388	381
B	Favara	1.261	1.239	1.225	1.218	1.227	1.246	1.198
A	Maella	2.079	2.027	2.025	1.996	2.123	2.123	2.064
I	Nonasp	1.100	1.087	1.081	1.080	1.040	1.029	1.045
X	Baix Matarranya	4832	4745	4721	4679	4774	4786	4688
B	Fraga	11.783	11.804	11.928	12.000	12.158	12.565	12.868
A	Mequinensa	2.582	2.544	2.532	2.478	2.466	2.430	2.511
I	Saidí	1.698	1.688	1.682	1.669	1.691	1.722	1.726
X	Torrent de Cinca	1.142	1.121	1.093	1.081	1.058	1.039	1.001
	Vilella de Cinca	499	489	478	479	476	453	446
C	Baix Cinca	17.704	17.646	17.713	17.707	17.849	18.209	18.552
	Albelda	975	962	954	937	928	918	911
	El Campell	1.015	950	947	911	901	890	868
	Baells	160	157	153	153	147	142	135
	Camporrells	263	254	247	248	247	253	241
L	Castellonroi	444	423	423	423	411	425	412
L	Peralta de la Sal	306	292	282	271	270	276	277
I	Sant Esteve de Llitera	658	634	607	604	602	585	572
T	Tamarit de Llitera	3.867	3.838	3.777	3.751	3.742	3.697	3.699
E	El Torricó	1.454	1.448	1.448	1.462	1.464	1.470	1.464
R	Valldeïlou	159	156	150	144	143	132	132
A	Vensilló	481	480	475	465	468	464	466
	Zanui (Alins és aragonès)	204	203	198	193	180	183	173
	Llitera	9986	9797	9661	9562	9503	9435	9350
	Areny de Noguera	418	398	392	384	385	386	370
	Benavarri	1.195	1.166	1.173	1.139	1.116	1.129	1.112
	Bonansa	72	74	76	76	80	89	97
	Castigaleu	104	104	110	102	104	105	114
R	Estopanyà	195	188	182	181	204	222	227
I	Isàvena	268	257	255	253	254	274	282
B	Lasquarri	173	170	176	164	165	157	149
A	Les Paüls	284	284	289	290	283	288	284
G	Monesma i Queixigar	105	106	104	102	104	100	101
O	Montanui	322	306	308	307	305	300	292
R	Pont de Montanyana	142	129	130	127	123	116	107
Ç	Sopeira	113	105	104	113	109	107	103
A	Tolba	220	209	203	197	194	196	182
	Torlarribera	120	120	116	116	115	115	119
	Beranui i Calvera	116	116	111	111	112	108	109
	Viacamp i Lliterà	32	33	29	30	30	28	28
	Ribagorça	3879	3765	3758	3692	3683	3720	3676
TOTAL Franja	47.394	46.687	46.490	46.075	46.250	46.674	46.836	46.694

L'evolució

En els darrers vuit anys l'evolució general de la Franja ha estat de certa estabilitat en la població, encara que sense deixar de perdre població lleugerament. Fins l'any 2000, que s'arriba al límit de menor població de l'època, hi un decreixement del 2,2% de població respecte les dades de 1996. I des d'aleshores les dades remunten sensiblement fins el 2003 (-1,2%) i 2004 (-1,5%), però sense recuperar les xifres de 1996. Així, dels 47.394 de 1996 es baixa fins els 46.694 del 2004.

Esta erosió poblacional ha estat generalitzada a la Ribagorça (-5,9%), a la Llitera (-7,8%) i al Matarranya (-4,3%). Només el Baix Cinca s'ha mantingut al marge de les pèrdues de població arribant a créixer el 5,6% en relació a la població que tenia el 1996.

Dins d'esta bona situació del Baix Cinca, s'amaga el fet que el **Baix Cinca** es troba polaritzat entre la capital, fortament atractora de població (+10,6%) i altres poblacions amb pèrdues de similar contundència, com Vilella (-11,6) i Torrent de Cinca (-12,3%). **La Llitera** sofreix una desertització poblacional generalitzada superior a la de la resta de comarques, fins i tot a la capital, Tamarit de Llitera (-5%) i només El Torricó pareix consolidar la quantitat de població. **El Matarranya** té 3 zones bastant diferenciades. En la part central es repartixen diverses viles disperses amb pèrdues superiors als 10 punts, encapçalats pel nucli central de Ràfels, Torredarques i Mont-roig. La segona zona abraça part de les viles de l'Alt Matarranya i la major part del Mesquí, amb pèrdues inferiors. Finalment, Aiguaviva amb el seu particular creixement des de l'any 2001 i Vall-de-roures i la Freixneda, que des del 2003 tenen un nombre d'efectius superior al de 1996. La Sorollera destaca des dels 87 habitants que tenia el 1996 que han crescut d'una forma contínua fins els 122 i obté un creixement del 40,2%. Sens dubte, este creixement extraordinari i diferenciat del de la resta de regió, és equiparable al que s'ha produït dins **la Ribagorça**, a Bonansa, on dels 72 habitants s'ha passat als 101. També creixen Castigaleu (10,6%) i Estopanyà (11,3%). A la resta de comarca els nivells de desertització son alts, fins el -18,2% de Tolba, i el màxim de tota la Franja, el -28,8% del Pont de Montanyana..

Altres casos propers als de la Franja, com el de Benasc (considerat de llengua aragonesa de transició al català, dins una especificitat prou clara, i per tant no comptabilitzat als recomptes totals de la Franja), mostren uns models socioeconòmics, i lògicament, també poblacionals, molt marcats. Esta vila ha passat dels 1219 habitants de 1996 als 2025 actuals, fins el punt que el seu creixement continu arriba al 66,1%. És

notable la gran diferència d'evolució poblacional de les viles centrals de la vall, encapçalades per Benasc, i les viles perifèriques, que poden comportar-se com la Ribagorça catalanoparlant.

En les comptabilitzacions s'ha inclòs els municipis amb tots els seus nuclis poblacionals. Per tant, alguns municipis de llengua aragonesa que pertanyen a un municipi amb capital catalanoparlant, estan inclosos dins les dades, com seria el cas de Bilas del Turbón, nucli poblacional de Torlarribera (Ribagorça), mentre que alguns nuclis de llengua catalana que pertanyen a un municipi amb capitalitat de llengua aragonesa, no es comptabilitzarien. És el cas de Llaguarres, nucli poblacional de Capella (Ribagorça).

Llengües, comarcalització i població

La comarcalització a la CA d'Aragó no va tenir en compte ni va respectar les delimitacions lingüístiques. És lògic que la fragilitat en que sobreviu el català a la Franja haja augmentat a partir d'esta decisió política. Les comarques polítiques hagueren pogut actuar com a entitats polítiques més o menys properes al ciutadà i com a ferramentes al servei de la comunitat lingüística. Però al llarg de tota la Franja la comunitat lingüística passa de banda a banda de les noves comarques.

Les viles de la conca del **Mesquí** i el Bergantes passen a ser un reducte dins la comarca del Baix Aragó (6,5%), amb capital castellanoparlant, Alcanyís. El **Matarranya** és la única comarca formada per viles de llengua catalana. Les viles del **Baix Matarranya** pertanyen a la comarca del Baix Aragó – Casp, i només representen el 36% de la seua població, tot i que les viles castellanoparlants només són Casp, la capital, i Chiprana. El **Baix Cinca** té el seu centre gravitatori a Fraga, la gran capital de la Franja, i juntament amb les altres viles de llengua catalana arriben al 81% de la comarca. **La Llitera**, tot i tindre la pràctica totalitat de viles de llengua catalana, té com a capital Binéfar, que deixa la població de l'àrea de llengua catalana en el 49%. Finalment, **La Ribagorça**, es conforma com una comarca de llengua catalana i aragonesa, i la població aveïnada a la banda catalanoparlant només arriben al 30% de la població

LA FRANJA				
	Catalano_ parlants	Castellano_ parlants	Total	% Catalano_ parlants
Ribagorça	3.652	8.897	12.549	29,1
Llitera	9.211	9.519	18.730	49,2
Baix Cinca	18.692	4.379	23.071	81,0

Baix Aragó - Casp	4.657	8.238	12.895	36,1
Matarranya	8.661	0	8.661	100,0
Baix Aragó	1.821	26.316	28.137	6,5
Franja	46.694	57.349	104.043	44,9

En definitiva, la Franja compta amb 46 694 habitants, però està inclosa dins de 6 comarques que sumen un total de 104.043 habitants. Això es tradueix en que la població catalanoparlant no arriba a representar al 45% de la població. Esta situació té una importància cabdal per a entendre l'evolució que tindrà el català en els ens de decisió pròxima, amb comarques on els catalanoparlants poden mostrar la seua pressió demogràfica i en d'altres on representen una minoria de poca importància.